

cus den N. sympathicus doorsnijdt, waardoor HORNER's oculo-pupillaire symptomen-complex als gevolg van verlamming van den halssympathicus (miosis, ptosis, enophthalmus, verhoogde temperatuur en anhidrosis van de betreffende gezichtshelft) ontstaat. Maar dan is ook aan de operatie weinig of geen gevaar verbonden. Zoo had BERRY op zijn 4997 gevallen, 26 dooden, waaronder verschillende door bloeding (verwonding van de art. subclavia?) wat echter in den laatsten tijd niet meer voorkomt. HAVERKORN had bij zijn 14 gevallen, waarvan hij ons de mooie Röntgenphoto's door een lichtkast liet bezien, en die hij in bijzonderheden besprak, slechts één doode te betreuren, en in dat geval had hij de operatie ontraden, omdat het longproces zich uitbreidde. Bij alle overige 13 patiënten (nu was 14 en *niet* 13 het ongeluksgetal!) die bijna alle door den Arnheemschen chirurg SIKEMEIER werden verricht, had hij volledig succes van de kunstbewerking. Een geval dagteekent reeds van vóór 8 jaar. De exsudatieve verschijnselen verdwijnen evenals de temperatuurverhoogingen; het sputum wordt minder en ontbreekt tenslotte. De Röntgenphoto, telkens opgenomen, toont de steeds kleiner wordende cavernes, in welke plaats tenslotte slechts littekenweefsel zichtbaar is. De patiënten moeten echter na de phrenicusexairesis nog 4 maanden blijven liggen. Daarna voelen zij zich weer volkomen goed en kunnen hun bezigheden, mits die weinig krachtsinspanning eischen, weer verrichten.

Na deze belangwekkende voordracht, waardoor waarschijnlijk ten opzichte van deze kunstbewerking menige Saulus in een Paulus veranderd was, vertoonde collega OFFERHAUS ons een X-photo van een vrouw van 36 jaar. Voor $3\frac{1}{2}$ jaar werd bij haar aan beide heupen een aangeboren ontwrichting gereponeerd, waarna zij 9 maanden een gipsverband droeg. Ongeveer een jaar geleden zag OFFERHAUS haar voor het eerst. Zij liep wat waggelend en bleek een wijd bekken te hebben. De laatste maanden van haar zwangerschap liep zij wat minder goed, hetgeen aan de zwangerschap zou kunnen toegeschreven worden. Zij beviel in Augustus 1932 van een kind, dat dood geboren werd tengevolge van uitzakking van de navelstreng. In November 1932 ging het loopen steeds moeilijker en klaagde zij over hevige pijn in de lies. Bij onderzoek bleek vooral het linkerbeen in abductie en buitenwaartsche draaiing te staan. Hoewel OFFERHAUS aan het bekken en de andere beenderen geen afwijking kon vinden, zond hij patiënte met de vermoedelijke diagnose van *coxae varae tengevolge van zwangerschapsbeenverweking* naar den Arnheemschen Röntgenoloog, voor het maken van een X-photo. Hierop werd aan beide zijden een soortgelijk beeld waargenomen, maar links veel sterker en wel het afgeplatte caput femoris, onregelmatig, als een paddestoelhoed in subluxatiestand over den hals hangende. De kommen waren onregelmatig vervormd, en er bestonden duidelijk coxae varae. Daar de vrouw wegens den dood van haar kind niet gezoogd heeft, kan het zoogen niet de oorzaak dezer afwijkingen zijn. Maar wat dan? Niemand onzer kon een beslist antwoord hierop geven. Patiënte krijgt kalk per os en meent hiervan verbetering te bespeuren. Zou gelijktijdige toediening van vitamine-D of levertraan al dan niet met phosphorus hierbij ook niet aan te bevelen zijn? Deze vraag in verband met de interessante voordracht van onzen KOCH, den 1en October 1931 gehouden (zie dit *Tijdschrift* van 21 November 1931 bldz. 5766).

Tenslotte liet WIERINGA nog een paar X-photo's zien van een gebroken onderarm met sterke dislocatie der breukstukken en van een elleboogluxatie, waarbij de onderarm 90° ten opzichte van den bovenarm gedraaid was, en die beide geenezen zijn, al is de functie van het elleboogsgewricht nog belangrijk beperkt.

Nadat de voorzitter zijn dank had uitgebracht voor de demonstraties en aan HAVERKORN VAN RIJSEWIJK voor zijn belangrijke, leerrijke en duidelijke voordracht, sloot hij de vergadering.

A. CIJFER.

AFDEELING ARNHEM EN OMSTREKEN. — Dat de correspondent uit Arnhem en O. in lang niet van zich heeft laten hooren, ligt zeker niet aan het feit, dat er uit deze afdeeling niets te vermelden viel. Alvorens zijn taak aan

een ander, die meer geregeld hiervoor tijd beschikbaar kan stellen, over te dragen, wil hij dan in het kort mededeelen, wat in Arnhem het laatste jaar is voorgevallen.

Op 13 Februari 1932 was er allereerst een clinische middag in het Gemeente-Ziekenhuis. Voor clinische demonstraties ontbrak tot nog toe de gelegenheid. Thans bieden òn het nieuwe Gemeenteziekenhuis, òn het in September j.l. geopende nieuwe Diaconessenhuis daartoe de noodige accommodatie. Op dien eersten clinischen middag werd ons door de specialisten van het Gemeenteziekenhuis, VAN HENGEL, SCHAAP, BEKER, OVERBOSCH en JONKER een keur van patiënten gedemonstreerd. Daaraan ging vooraf een rondgang door het nieuwe ziekenhuis, waarbij tevens ververschingen werden aangeboden. De zeer groote opkomst zal voldoende hebben aangetoond, dat datgene, wat ons geboden werd, zeer werd gewaardeerd. Een geanimeerd diner vereenigde daarna een veertigtal leden.

Op 11 Maart 1932 luisterden 56 leden en vele gasten uit andere afdelingen met groote aandacht naar prof. HIJMANS VAN DEN BERGH, die sprak over melanodermie. Deze voordracht is in extenso in het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* verschenen.

Eveneens in Maart vond een buitengewone vergadering der afdeling plaats, waar aangenomen werd een Bindend Besluit, dat na goedkeuring door het H.B. in het *Tijdschrift* is gepubliceerd, hetwelk verdere praeventieve maatregelen inhoudt tegen het drijven der Landelijke Federatie en van den Algemeenen Raad om overal, ook op plaatsen waar reeds ziekenfondsen bestaan, fondsen op te richten, waarin de artsen niets meer te zeggen hebben.

Op 8 April hield allereerst collega STUYT een zeer geslaagde voordracht over „Collega GUILLOTIN et la sainte guillotine”. Deze zeer uitvoerig gedocumenteerde lezing, verlucht met vele projecties, gaf een kijk op de toestanden in den tijd der Fransche revolutie, vooral in verband met de quaestie der guillotine, maar ook in meer algemeen medisch en sociaal opzicht. Het was jammer, dat de tijd wel wat kort was.

Op dezelfde vergadering werden eenige desiderata aangenomen betreffende de verhoudingen der behandelende en controleerende geneesheeren van verzekerden ingevolge de ziektewet. Deze desiderata zijn in het *Tijdschrift* gepubliceerd.

Op 13 Mei werden mededeelingen uit de practijk gedaan door LOMMEN en BREVET en hield SCHNITZLER een causerie over de leemten in Burgerlijk Wetboek en Wetboek van Strafrecht voorzoover het betreft de aanduiding en classificatie van geesteszieken. De ergste leemte echter vertoont in dit opzicht volgens hem de krankzinnigenwet, die de medici dwingt een term „krankzinnig” te gebruiken, die niet medisch is. Eenige kort geleden door den spreker ondervonden moeilijkheden werden aangehaald, om een en ander toe te lichten.

In de eerste dagen van Juni overleed RENSSSEN. In dit *Tijdschrift* en elders is hij reeds uitvoerig herdacht, maar hier mag nog eens uitgesproken worden, dat de Afdeling Arnhem in hem een lid heeft verloren, dat reeds veel voor de afdeling was geweest, en nog veel beloofde te zullen zijn: Hij was niet alleen een aangenaam en welwillend collega, altijd bereid te helpen, maar ook iemand, die inzag, dat wij, artsen, ons niet meer aan sociaal werk kunnen en mogen onttrekken, en hij handelde overeenkomstig dat inzicht in eigen geneeskundigen kring en maatschappij en daar buiten.

Een demonstratie, welke in de Junivergadering werd gehouden door een medewerker der I. G. Farben Industrie over de uitkomsten van de studie der hormonen viel niet mee. Slechts enkele gedeelten van de film waren duidelijk en belangwekkend.

In dezelfde vergadering werd de beschrijvingsbrief voor de Alg. Verg. afgehandeld en als afgevaardigde benoemd RIBBIUS. Men zou kunnen zeggen, dat hiermede een traditie werd hersteld.

In de Septembervergadering werden korte mededeelingen uit de practijk gedaan door DE HAAS, VAN DER HORST en TONKES. Deze korte mededeelingen vallen altijd zeer in den smaak.

In October hield dr. KRANENBURG, de medisch adviseur bij de Arbeids-Inspectie zijn waarschijnlijk ook bij vele anderen bekende voordracht over de kooloxydevergiftiging. Met groote belangstelling werd de spreker aangehoord en een geanimeerde discussie volgde.

In de Novembervergadering deed BEKER een mededeeling over „Hydrops universalis en icterus neonatorum gravis” en daarna over een eigenaardig geval van hyperemesis gravidarum. Deze hyperemesis ging namelijk gepaard met bloedingen in den fundus oculi en psychotische verschijnselen, reden waarom, na even afwachten, de graviditeit beëindigd werd. WAARDENBURG en TAALMAN KIP gaven nog nadere toelichtingen betreffende den oogheekundigen en psychiatrischen kant. Vervolgens demonstreerde SCHAAP eenige patiënten.

De Decembervergadering vond plaats in het nieuwe Diaconessenhuis. Zoals reeds eerder vermeld, werd dit in de eerste dagen van September geopend. Vele medici woonden de openingsplechtigheid bij en bij monde van den voorzitter der afdeling werden namens vele leden der afdeling en ook leden van naburige afdelingen aangeboden een kostbare lamp in de operatiekamer en een klok op het voorplein. Reeds eerder had ik gelegenheid iets te vertellen over het in aanbouw zijnde Diaconessenhuis. Thans, nu het geopend is en ook in de practijk beproefd, meen ik te kunnen zeggen, dat het aan de verwachtingen, die er van gekoesterd werden, heeft beantwoord en dat het voldoet aan de eischen, welke men aan een modern ziekenhuis mag stellen. Het werk, dat vooral wijlen RENSSSEN gedaan heeft voor dit ziekenhuis, waarvan hij de opening niet meer heeft mogen beleven, heeft tot een goed resultaat geleid.

Hier werd dan ook een klinische middag gehouden, waar de collegae SCHOEMAKER, EMOUS, WAARDENBURG en NOOTHOVEN VAN GOOR patiënten demonstreerden. Ook hier werden wij gastvrij ontvangen. De opkomst was groot. Na afloop vond wederom een zeer geslaagd diner plaats.

Op deze Decembervergadering werd tot voorzitter der afdeling gekozen BEKER in plaats van LINGBEEK, die niet herkiesbaar was. LINGBEEK heeft in de drie jaren van zijn voorzitterschap veel gedaan voor de afdeling. Dat hij ondanks zijn eigen gevorderden leeftijd een open oog had voor de toekomst en steeds zijn uiterste best heeft gedaan de steeds meer toenemende sociale quaesties te behandelen en tot een oplossing te brengen, vooral in het belang der jongeren, zullen deze jongeren met erkentelijkheid gedenken. Niemand beter dan ondergeteekende weet, hoe LINGBEEK in die jaren steeds klaar stond, en zich zeer veel tijd en veel moeite heeft getroost in het belang der afdeling.

In de eerste vergadering in 1933 werden korte mededeelingen uit de practijk gedaan door REINDERS FOLMER, HOEKSTRA en TAALMAN KIP.

10 Februari hield OVERBOSCH een voordracht over enkele bijzondere long- en middenrifafwijkingen en daarna deed dezelfde spreker een uitvoerige mededeeling over een door hem geobserveerd geval van vergiftiging door datura stramonii en behandelde tevens de solaneeën en de vergiftigingen door deze veroorzaakt in het algemeen. Beide voordrachten werden met veel belangstelling gevolgd, en gaven aanleiding tot geanimeerde discussie.

Arnhem, Maart 1933.

L. F. C. VAN ERP TAALMAN KIP.